

AZ ORSZÁGOS PÁLYAÉPÍTÉSI PROGRAM TELEPÜLÉSI SZINTŰ SAJÁTÓSÁGAI¹

KOZMA GÁBOR

SETTLEMENT-LEVEL CHARACTERISTICS OF HUNGARIAN NATIONAL PITCH-BUILDING PROGRAMME

In the past decade, the investments implemented under the Hungarian National Pitch-building Programme constituted an important part of the sport facilities development activities of local governments. In the spirit of that, the aim of the study – relying on the database of the Hungarian Football Federation - is to identify the peculiarities of the project on the settlement level, to analyse the temporal changes and to demonstrate the relationships between the football pitches constructed and the various specificities of the settlements (e.g. number of population, economic development, administrative role).

The researches have shown that the size of settlements determines to a significant degree the size of the pitches built, and the economic power of the local authorities (especially the amount of local taxes) considerably influences the willingness to construct football pitches. Relevant time-trend analysis revealed the growing role of settlements with lower population number, and the declining importance of the administrative role (preference of district centres).

BEVEZETÉS

A sportlétesítmények térbeli elhelyezkedésével foglalkozó kutatások az utóbbi időszakban egyre fontosabb szerepet töltenek be a településföldrajz vizsgálati területei között. Az elemzések egyrészt bemutatják az érintett objektumok településen belüli elhelyezkedésének a legfontosabb sajátosságait (pl. CHAPIN, 2000, ESTABROOKS ET AL. 2003, HIGGS ET AL. 2015, KOZMA ET AL. 2012, 2016, NEWSOME – COMER 2000, THORNLEY 2002), másrészt igyekeznek feltárni a települések közötti különbségeket. Ez utóbbi szempontból a szabadidős sportot szolgáló létesítmények térbeli elhelyezkedésének vizsgálata során az egyik fontos megállapításnak a különböző nagyságú/elhelyezkedésű/jövedelmi helyzetű települések közötti különbségek kimutatása tekinthető. A németországi vizsgálatok szerint a relatív (azaz ezer főre jutó) értékeket figyelembe véve mind a sportcsarnokok, mind a sportpályák, mind az uszodák, mind pedig a parkok vonatkozásában a közepes nagyságú városok jobb adatokkal rendelkeztek, mint a nagyváros (adott esetben München) (HALLMANN ET AL. 2011).

¹ A publikáció elkészítését EFOP-3.6.2.-16-2017-00003 Sport-Rekreációs és Egészséggazdasági Kooperációs Kutatóhálózat létrehozása projekt támogatta.

Az agglomerációk vonatkozásában Kanadában végzett kutatás egyrészt rámutatott arra, hogy a nagyvárosi magasabb relatív értéket a szuburbanizációs zóna első övezetében elhelyezkedő települések alacsonyabb értéke követi, a távolabbi elővárosok ugyanakkor ismét jobb értékekkel rendelkeznek (*O'REILLY ET AL. 2015*). Másrészt a létesítmények minőségi jellemzőit (pl. kiegészítő szolgáltatások megléte, parkolóhelyek száma, öltözők száma) tekintve is megfigyelhetők voltak bizonyos különbségek: a nagyvárosban – elsősorban a régi építésnek köszönhetően – inkább az alacsonyabb vonzerővel rendelkező létesítmények jellemzőek, és ezt a szuburbanizációs zóna első övezetében magasabb értékek, majd a második övezetben alacsonyabb – de a nagyvárosinál jobb – értékek követték. A jövedelmi viszonyok vonatkozásában a kutatások nem mutattak egyértelmű trendeket, ugyanakkor fontos megállapításnak tekinthető, hogy a magántulajdonban lévő sportlétesítmények elsősorban a magasabb jövedelmi csoportba tartozók által lakott településekre koncentrálnak (pl. *HIGGS ET AL. 2015, LAMB ET AL. 2010*).

Az elmúlt években – elsősorban politikai okok miatt – nagyobb lendületet vett magyarországi sportlétesítmény-fejlesztés egyik – a közvélemény által talán legjobban elfogadható – elemét alkotja a 2011-ben elindított Országos Pályaépítési Program, amelynek célja elsősorban az iskolai és szabadidősport feltételeinek a javítása. Ennek keretében a Magyar Labdarúgó Szövetség évente 100 pálya kialakításához igényel TAO-támogatást, és az egyes években megkapott összegre helyi önkormányzatok és sportszervezetek nyújthatnak be pályázatot, (*BÁCS – BÁCSNÉ BÁBA 2014, RÁTHONYI-ÓDOR – BORBÉLY 2017, VÁCZI ET AL. 2017*), a két potenciális szereplő közül ugyanakkor döntő szerepet a helyhatóságok töltötték be. Az érintett szervezeteknek a fejlesztéshez 30%-os önerőt kell biztosítani, a program beindítása óta azonban ezen a téren két fontos változás is történt:

- 2013 óta azon szervezeteknek, amelyeknek a 30%-os önerő biztosítása is nehézséget jelent, elég csak 10%-ot előteremteni, a maradék 20%-os az MLSZ FIFA-forrásokból fedezi;

- 2017 óta a felajánló vállalkozások közvetítésével a felajánlónak kell előteremteni a TAO-forrást, amely kötelezettség alól csak az előző bekezdésben érintett szervezetek jelentenek kivételt.

A program keretében megépíthető pályák típusait tekintve a kezdetekhez viszonyítva jelentős változások mentek végbe. Az első évben még csak három kategória létezett (grund, kis- és nagypálya), amelyek a későbbi időszakban további három típussal egészültek ki (2013 – műfüves félpálya, 2014 – élőfüves nagypálya, 2015 – multifunkciós rekortán kispálya).

A létesítmények térbeliségét vizsgáló korábbi tanulmány (*KOZMA 2018*) elsősorban az országos, a megyei és a járási jellegzetességeket tárta fel, és az alábbi fontosabb megállapításokat tette:

- Az Országos Pályáépítési Program keretében épült pályák térbeli elhelyezkedését jelentős mértékben befolyásolja az adott közigazgatási egység lakosság száma: a nagyobb megyékben, járásokban természetesen nagyobb igény merül fel a sportolási és szabadidős tevékenységek infrastrukturális feltételeinek a biztosítására.

- A pályáépítést meghatározó másik tényezőnek az adott területi egységek gazdasági-társadalmi helyzetét lehet tekinteni. A jobb helyzetben lévő megyékben/jársókban működő települési önkormányzatok jobban elő tudják teremteni a beruházáshoz szükséges önrészt, valamint jobban bíznak abban, hogy a későbbiekben biztosítani tudják az elkészült objektum működtetésének a feltételeit.

A vizsgálatok ugyanakkor rámutattak arra is, hogy a létesítményfejlesztés vonatkozásában a települési szinten is jelentős különbségek tapasztalhatók, és jelen tanulmány célja – a kutatás 2018-ra történő kiterjesztése mellett – ezeknek a feltárása.

1. ADATBÁZIS ÉS MÓDSZEREK

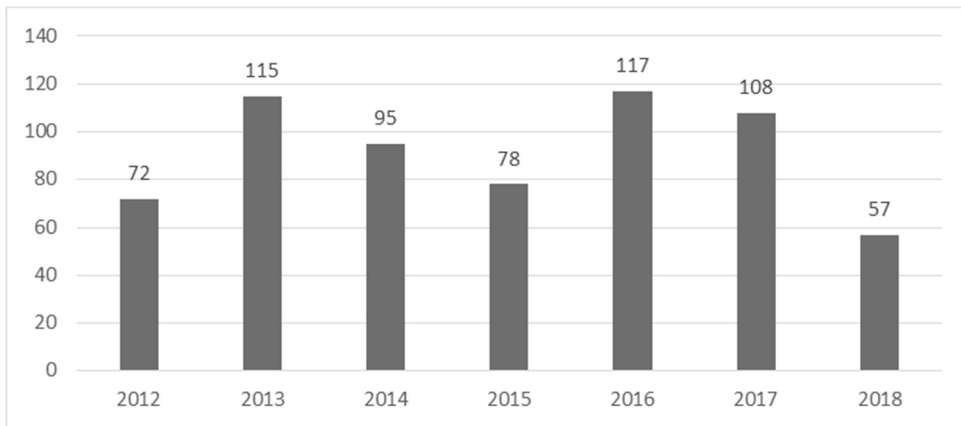
A kutatás során – a korábbi tanulmányhoz hasonlóan – ebben az esetben is az Országos Pályáépítési Program honlapján található adatokat használtam fel, amelyek települési szinten mutatták az adott évben elkészült különböző típusú pályákat. A települések helyzetét bemutató adatokat (pl. lakosság szám, önkormányzatok fejlettsége) tartalmazó adatokat a Központi Statisztikai Hivatal és a Területi Információs Rendszer honlapjáról szereztem be.

2. A PROGRAM ÁLTALÁNOS EREDMÉNYEI

Az adatok alapján (1. ábra) megállapítható, hogy 2018-ban is folytatódott a program, igaz ugyanakkor az a tény is, hogy ebben az évben mindössze 54 darab új létesítmény épült, amely a program 2012-es kezdete óta a legalacsonyabb értéknek számít. A csökkenés egyik oka abban keresendő, hogy 2017-ben indult el a Budapesti Pályafejlesztési Program, és a fővárosi pályák döntő része napjainkban már ezen konstrukció keretében készül el. Az utóbbi projekt ugyanakkor több szempontból különbözik is az Országos Pályáépítési Programtól: egyrészt döntő mértékben nagyméretű pályák létrehozását célozza meg, másrészt a meglévő létesítmények felújítását (pl. öltözők korszerűsítése) is fontosnak tartja.

1. ábra: Az Országos Pályaépítési Program keretében 2012 és 2018 között az egyes években létesült új pályák száma

Figure 1. Number of football pitches built within framework of this programme between 2012 and 2018



Forrás: <https://palyaepites.mlsz.hu> adatai alapján saját szerkesztés

A pályák nagyságát tekintve a korábbi időszakhoz képest alig történt lényeges változás (1. táblázat): az elkészült objektumok döntő része (2018 – 78,9%) a kisméretű pályák (általában 22x42 méter) csoportjába tartozott, és a múltbeli trendekhez hasonlóan csökkent a grundpályák (általában 14x26 méter) és a nagypályák (111x72 méter) aránya. Az egyedüli változást a közepes méretű (44x62 méter) létesítmények vonatkozásában lehetett megfigyelni, amelyek aránya 2018-ban meghaladta az 5 %-ot.

1. táblázat Az Országos Pályaépítési Program keretében az egyes években létesült új pályák nagysága (%)

Table 1. The size of pitches built within the framework of this programme (%)

Időpont	grund-pálya	kisméretű pálya	közepes méretű pálya	nagyméretű pálya
2012-2017 közötti évek átlaga	15,0	69,7	3,3	12,0
2018	10,5	78,9	7,1	3,5
2012-2018 közötti évek átlaga	14,6	70,6	3,6	11,2

Forrás: <https://palyaepites.mlsz.hu> adatai alapján saját szerkesztés

3. A PROGRAM TELEPÜLÉSI SZINTŰ JELLEGZETESSÉGEI

A települési megoszlást vizsgálva megállapítható, hogy a 642 pálya összesen 392 településen helyezkedik el, amelyek közül a legkisebb a 300 fős Lovashetény. A legtöbb településen csak egy pálya létesült (2. táblázat), míg a maximumot Budapest jelentette összesen 91 darab pályával (a fővároson kívül 10-nél több pálya megépítésére csak Debrecenben került sor – 14 db létesítmény).

2. táblázat: A különböző számú pályát „befogadó” települések száma az Országos Pályaépítési Program keretében 2012 és 2018 között

Table 2. Distribution of settlements by amount of pitches built in them within the framework of this programme between 2012 and 2018

1 pálya	2 pálya	3 pálya	4 pálya	5 pálya	6-10 pálya	10-nél több pálya
320	36	10	12	5	7	2

Forrás: <https://palyaepites.mlsz.hu> adatai alapján saját szerkesztés

Az elkészült pályák település-nagyság szerinti megoszlását vizsgálva (3. táblázat) kettős kép rajzolódik ki. Egyrészt a települési lakosságszám-kategóriák növekedésével fokozatosan csökken azon települések száma, amelyeken az adott csoporton belül nem létesült pálya. A 25.000-50.000 fős kategória esetében ez még 10 települést jelent, míg az 50.000 főnél nagyobb városoknál már csak négy település tartozik ebbe a csoportba, Pécs, Székesfehérvár, Szolnok és Szombathely. A csökkenés minden valószínűség szerint azzal magyarázható, hogy ezen település-kategóriák esetében már igen nagy volt az igény arra, hogy legalább egy pályát építsenek és a legtöbb esetben a szükséges anyagi erőforrások is rendelkezésre álltak.

Másrészt az is jól megfigyelhető, hogy a 25.000 fő népességszámnál kisebb településeken az 1.000 lakos alatti kategóriát kivéve (ennek valószínűsíthető oka a későbbiekben lesz bemutatva) minden esetben felülreprezentáltság tapasztalható: az ország összlakosságából való részesedésük alacsonyabb volt, mint az elkészült pályákból történő részesedésük (a legnagyobb mértékű különbséget a 3.000-5.000 fős kategóriánál lehetett tapasztalni). Ennek hátterében az áll, hogy a program megvalósítása során, a helyi sportolási lehetőségek biztosítása érdekében a kisebb települések élveztek bizonyos prioritást.

3. táblázat: Az elkészült pályák és a települések lakosság száma közötti kapcsolat a 2012 és 2018 közötti években (a 2015-ös lakónépességet figyelembe véve, %)

Table 3. Relationship between the number of population and the number of pitches built within the framework of this programme (%)

Lakosság szám	A	B	C
1.000 főnél kisebb települések	2,26	40 (6,23)	7,72
1.000-2.000 fős települések	11,57	79 (12,31)	9,21
2.000-3.000 fős települések	23,26	67 (10,43)	7,10
3.000-5.000 fős települések	31,41	73 (11,37)	7,43
5.000-10.000 fős települések	47,29	75 (11,68)	9,04
10.000-25.000 fős települések	62,11	99 (15,42)	14,41
25.000-50.000 fős települések	64,29	43 (6,70)	9,28
50.000 főnél nagyobb települések	74,78	75 (11,68)	17,97
Budapest	nem értelmezhető	91 (14,17)	17,83

A – adott nagyságkategóriába tartozó településeken belül az OPP keretében pályát befogadó települések aránya (%), B – az adott településkategóriába tartozó településeken elkészült pályák száma (db) és aránya az összes pályából (%), C – az adott településkategóriába tartozó települések lakónépességének aránya az ország összes népességéből (%)

Forrás: <https://palyaepites.mlsz.hu> és a Területi Információs Rendszer adatai alapján saját szerkesztés

Az elkészült pályák típusát a települések lakosság számával összehasonlítva (4. táblázat) több tendencia és kirajzolódik. A legkisebb méretű Grundpályák vonatkozásában két nagyobb csúcs figyelhető meg, egyrészt a 2.000 fő alatti, másrészt a 25.000 fő feletti településeknél. Az előbbi minden bizonnyal azzal magyarázható, hogy ezen településeken az önkormányzatok szerényebb anyagi lehetőségei miatt a mérsékelt önerő ellenére csak ilyen méretű pályák megépítésére volt lehetőség. A nagyobb települések magasabb értékei mögött az a tényező állt, hogy ebben a körben már jelentős számú óvodában is létesült pálya, és ezen intézményekben természetesen a legkisebb méretet preferálták.

A legnagyobb méretű pályák a kisebb településeken alig létesültek, amely két tényezővel indokolható: egyrészt igény nem volt rájuk, másrészt a költségek is meghaladták volna a helyhatóságok pénzügyi lehetőségeit). Az érintett pályáknál a legnagyobb arányt a közepes méretű településeknél (5.000-50.000 lakos) lehet megfigyelni, és ezt az ennél nagyobb településeken egy visszaesés követte. Az utóbbi tény (vagyis a csökkenő arány) minden valószínűség szerint azzal magyarázható, hogy ebben a települési körben már szinte minden városban

működtek labdarúgó-akadémiák, amelyek szintén TAO-forrásból, de nem ebben a konstrukcióban valósították meg a nagyméretű pályák kialakítását célzó beruházásokat (a támogatást maga az akadémia kapta). Ezzel szemben a közepes méretű településeken a gyakran professzionális célokat szolgáló nagypályák fejlesztéseit is a helyi sportegyesületek legfontosabb támogatói/gyakran egyúttal tulajdonosai, a helyi önkormányzatok bonyolították le az OPP támogatásával.

4. táblázat: Az elkészült pályák nagysága és a települések mérete közötti kapcsolat a 2012 és 2018 közötti években (%)

Table 4. Relationship between the number of population of settlements and the size of pitches built within the framework of this programme

Kategóriák	grundpálya	kisméretű pálya	közepes méretű pálya	nagypálya
2.000 fő alatti települések	18,5	79,8	0,8	0,8
2.000-5.000 fő közötti települések	7,9	82,7	3,6	5,8
5.000-10.000 fő közötti települések	8,1	74,3	2,7	14,9
10.000-25.000 fő közötti települések	9,0	61,0	4,0	26,0
25.000-50.000 fő közötti települések	16,3	53,5	7,0	23,2
50.000 fő feletti települések	16,0	69,3	2,7	12,0
Budapest	29,7	57,1	4,4	8,8
Magyarország	14,6	70,6	3,6	11,2

Forrás: <https://palyaepites.mlsz.hu> és a Területi Információs Rendszer adatai alapján saját szerkesztés

Az Országos Pályaépítési Program építése során – mint már korábban utalás történt rá – a pályázóknak, akik egy-két kivételtől eltekintve a helyi önkormányzatok voltak, bizonyos összegű önerőt kellett biztosítani. A helyhatóságok ezt csak a saját bevételeik terhére tehették meg, amelyen belül kiemelkedő szerepet játszanak a helyi adók. A fentiek tükrében jogosan merül fel a kérdés, van-e kapcsolat települési szinten a pályaépítési tevékenység és a helyi adókból befolyt bevétel között. Az adatok elemzése (5. táblázat) alapvetően az összefüggés létét igazolja: egyrészt a pályaépítésben érintett települések esetében mind az egy főre jutó helyi adó átlaga, mind pedig medián értéke magasabb volt, mint az adott lakosságszám-kategória megfelelő értéke.

Másrészt az is megfigyelhető, hogy a két települési kör (teljes települési kör – A és B oszlopok, pályaeépítéssel érintett települési kör – C és D oszlopok) közötti különbség a legnagyobb a legkisebb települések (1.000 fő alatt, valamint 1.000-2.000 fő közötti települések) esetében volt. Ez a tény minden valószínűséggel arra vezethető vissza, hogy ezen települési kör esetében szinte csak azok tudtak a beruházáshoz önerőt biztosítani, akik megfelelő nagyságú helyi adóbevételekkel rendelkeztek, míg a nagyobb települések esetében már lazult ez a kapcsolat.

5. táblázat: A települési önkormányzatok helyi adó bevétele és a pályaeépítési hajlandóság közötti kapcsolat a 2012-2018 közötti időszakban (a helyi adó adatok a 2012-2016 közötti évek átlagát jelentik, zárójelben a két mutató hányadosa)

Table 5. Relationship between the amount of local taxes of local authorities and the pitch-building willingness within the framework of this programme

Kategóriák	A	B	C	D
1000 fő alatti települések	7.854	3.591	27.541 (3,51)	9.313 (2,59)
1.000-2.000	36.108	20.004	65.411 (1,81)	26.854 (1,34)
2.000-3.000	63.837	39.699	81.525 (1,28)	47.835 (1,20)
3.000-5.000	138.431	81.631	196.626 (1,42)	109.063 (1,33)
5.000-10.000	279.826	218.650	312.412 (1,12)	239.300 (1,09)

A – az adott nagyságú települések egy főre jutó helyi adójának az átlaga, B – az az adott nagyságú települések egy főre jutó helyi adójának a mediánja, C – az adott nagyságú települések közül pályaeépítéssel érintett esetében egy főre jutó helyi adó átlaga, D – az adott nagyságú települések közül pályaeépítéssel érintett esetében egy főre jutó helyi adó mediánja

Forrás: <https://palyaepites.mlsz.hu> és a Területi Információs Rendszer adatai alapján saját szerkesztés

4. AZ IDŐBELI VÁLTOZÁSOK VIZSGÁLATA

A vizsgálatok következő szakaszát az időbeli elemzések jelentették: az időben előrehaladva meg lehet-e figyelni valamilyen változást, van-e a különbség települési szinten a pályaeépítés tekintetében a 2010-es évek eleje és vége között. A települések nagyságát tekintve (6. táblázat) jellegzetesebb tendenciák elsősorban a két szélsőérték vonatkozásában jelentkeztek. Az alacsony lakosságú települések (3.000 főnél kevesebb fő) esetében egy igen markáns emelkedés figyelhető meg: 2012-ben még csak a pályák 13%-a épült ezeken a településeken, míg 2018-ban az arányuk már megközelítette az 50%-ot. Ezzel szemben a legnagyobb (50.000 főnél több fő) települések részaránya csökkenő tendenciát mutat: részarányuk a kezdeti 25%-ról a 2010-es évek végére 10% alá csökkent (az is igaz ugyanakkor, hogy 2015-ben volt már egy 5%-os érték), míg

Budapest esetében még határozottabb a visszaesés (2018-ban a program keretében csak egy pálya épült a fővárosban). A folyamat mögött minden valószínűség szerint az a tény áll, hogy a Magyar Labdarúgó Szövetség egyre határozottabban törekedett arra, hogy az új pályák mind nagyobb része épüljön meg az alacsonyabb lakosságú településeken annak érdekében, hogy itt is biztosítani tudja a sportolás alapvető feltételeit. Emellett Budapest esetében figyelembe kell venni a korábban említett tény – Budapesti Pályafejlesztési Program elindítása – hatását is.

6. táblázat: Az Országos Pályaeépítési Program keretében épült pályák településnagyság szerinti megoszlásának változása 2012 és 2018 között (%)

Table 6. Temporal changes of the number of pitches built in relation to the size of settlements (%)

Kategóriák	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
2.000 főnél kisebb települések	6,9	14,8	18,3	14,1	20,5	24,1	33,3
2.000-3.000 fős települések	6,9	11,3	8,6	9,0	10,3	13,0	14,0
3.000-5.000 fős települések	20,8	7,0	12,9	10,3	8,5	11,1	10,5
5.000-10.000 fős települések	12,5	9,6	8,6	17,9	14,5	11,1	5,3
10.000-25.000 fős települések	11,1	22,6	12,9	10,3	16,2	13,9	21,1
25.000-50.000 fős települések	4,2	6,1	6,5	10,3	5,1	9,3	5,3
50.000 főnél nagyobb települések	25,0	10,4	14,0	5,1	11,1	9,3	8,8
Budapest	12,5	18,3	18,3	23,1	13,7	8,3	1,8

Forrás: <https://palyaepites.mlsz.hu> és a Területi Információs Rendszer adatai alapján saját szerkesztés

Az elkészült pályák településnagyság szerinti megoszlásából adódó következtetéseket erősíti meg az egyes években a települések lakosságának a medián értékei is (véleményem szerint ez a mutató a számtani átlagnál jobban tükrözi a tényleges helyzetet): a 2010-es évek elején megfigyelhető ingadozás után az évtized második felében már határozott csökkenés ment végbe (a 2018-as érték a 2015-ösnek csaknem a fele), amely szintén jól mutatja az alacsonyabb lakosságú települések egyre preferáltabb helyzetét (7. táblázat).

7. táblázat: Az Országos Pályaépítési Program keretében épült pályákat befogadó települések lakosságszámának medián-értéke 2012 és 2018 között

Table 7. Median of number of inhabitants of settlements in which pitches were built within the framework of this programme

Megnevezés	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
medián	5.284	6.648	4.429	6.132	5.266	3.617	3.102

Forrás: <https://palyaepites.mlsz.hu> és a Területi Információs Rendszer adatai alapján saját szerkesztés

Az Országos Pályaépítési Program térbeliségét bemutató, korábban már említett tanulmány (KOZMA, 2018) eredményei szerint a települések kiválasztása során bizonyos mértékben megfigyelhető a járásközpontok elszívó ereje: az elkészült pályák jelentős része az érintett településeken került megépítésre (8. táblázat). Az időbeli változásokat tekintve ugyanakkor ezen hatás csökkenő szerepe volt tapasztalható: az idő előrehaladtával már nagyobb figyelmet kaptak a járások egyéb települései is. A 2018-as adatok arra utalnak, hogy tovább folytatódott ez a folyamat, a pályáknak már kevesebb, mint 1/3-a épült meg a járásközpontokban. A folyamat eredményeként az érintett települések folyamatosan „telítődtek, de ennek ellenére a 174 járásközpontból 2018 végére így is csak 105-ben épült pálya, amely 60,3%-os arányt mutat.

8. táblázat: Az Országos Pályaépítési Program keretében 2012 és 2018 között az egyes években a járásközpontokban megvalósult pályafejlesztések aránya az összes beruházásból (a táblázat nem tartalmazza a Budapesten megvalósuló pályákat (%))

Table 8. Share of pitches built in districts centres within the framework of this programme

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
50,8	46,8	44,7	46,7	42,6	35,4	32,1

Forrás: <https://palyaepites.mlsz.hu> és a Területi Információs Rendszer adatai alapján saját szerkesztés

Az elkészült pályákat „befogadó” települések közigazgatási jogállásának részletesebb vizsgálata (9. táblázat) megállapítható, hogy fokozatosan növekedett azon települések aránya, amelyeken a járásközpontot követően került sor új pálya megépítésére, és 2018 kivételével egyre kisebb arányban vannak jelen azon települések, amelyeken saját járásközpontjaikat megelőzően került sor pályaépítésre.

9. táblázat: Az Országos Pályaeépítési Program keretében 2012 és 2018 között elkészült pályákat befogadó települések és a járasközpontok viszonya

Table 9. Relationship between district centres and settlement in which pitches were built within the framework of this programme

Év	A	B	C	D
2012	32 (50,8)	0 (0,0)	5 (7,9)	26 (41,3)
2013	44 (46,8)	8 (8,5)	3 (3,2)	39 (41,5)
2014	34 (44,7)	12 (15,8)	2 (2,6)	28 (36,8)
2015	28 (46,7)	10 (16,7)	1 (1,7)	21 (35,0)
2016	43 (42,6)	26 (25,7)	3 (3,0)	29 (28,7)
2017	35 (35,4)	36 (36,4)	10 (10,1)	18 (18,2)
2018	18 (32,1)	22 (39,3)	0 (0,0)	16 (28,6)

A – járasközpontban felépült pályák száma és aránya (db, %), B – azon településeken felépült pályák száma és aránya, amelyek járasközpontjaiban már volt pálya (db, %), C – azon településeken felépült pályák száma és aránya, amelyek járasközpontjaiban ugyanabban az évben épült pálya (db, %), D – azon településeken felépült pályák száma és aránya, amelyek járasközpontjaiban még volt pálya (db, %)

Forrás: <https://palyaepites.mlsz.hu> és a Területi Információs Rendszer adatai alapján saját szerkesztés

ÖSSZEZGÉS

A tanulmány legfontosabb megállapításait az alábbiakban lehet összefoglalni. A települések lakosság száma több szempontból is befolyásolta a pályaeépítést. Egyrészt a kisebb lakosság számú települések esetén bizonyos szintű felülreprezentáltságot lehetett megállapítani. Másrészt a pályák nagyságát tekintve a grundpályák aránya a legkisebb és a legnagyobb településeken haladta meg az átlagot, míg a nagyméretű pályák a közepes méretű településeken mutattak felülreprezentáltságot. A második fontos meghatározó tényezőnek az egyes települések gazdasági lehetőségei tekinthetők: pályaeépítéshez szükséges önerő miatt a jobb pénzügyi helyzetben lévő helyi önkormányzatok nagyobb arányban kezdtek bele az ilyen jellegű beruházásokba.

Az időbeli változásokat tekintve két tendencia rajzolódott ki. Egyrészt a 2010-es évtized folyamán fokozatosan csökkent a pályákat „befogadó” települések lakosság száma, másrészt egyre nagyobb lett a járasközpontokon kívül felépülő pályák aránya.

IRODALOM

- BÁCS Z. – BÁCSNÉ BÁBA É.** (2014): A TAO támogatási rendszer hatása és szervezeti kezelése Debrecenben. In. Petridisz L. (szerk.) A felsőoktatás szerepe a sportban, élsportban és az olimpiai mozgalomban, különös tekintettel a társasági adóból (TAO) támogatott sportágak helyzetére és a támogatások hasznosítására. Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi és Vidékfejlesztési Kar, pp. 22-36.
- CHAPIN, T.** (2000): The political economy of sports facility location: An end-of-the century review and assessment. *Marquette Sports Law Journal*, 10, pp. 361-382.
- ESTABROOKS, P.A. – LEE, R.A. – GYURCSIK, N.C.** (2013): Resources for physical activity participation: does availability and accessibility differ by neighborhood socioeconomic status? *Annals of behavioral medicine*, 25(2), pp. 100-104.
- HALLMANN, K. – WICKER, P. – BREUER, C. – SCHÜTTOFF, U.** (2011): Interdependency of sport supply and sport demand in German metropolitan and medium-sized municipalities – findings from multi-level analysis. *European Journal for Sport and Society*, 8(1), pp. 65-84.
- HIGGS, G. – LANGFORD, M. – NORMAN, P.** (2015): Accessibility to sport facilities in Wales: A GIS-based analysis of socio-economic variations in provision. *Geoforum*, 62, pp. 105-120.
- KOZMA G.** (2018): Az Országos Pályaépítési Program térbelisége. In. Fazekas I. – Kiss E. – Lázár I. (szerk.) *Földrajzi tanulmányok*. Meridián Alapítvány, Debrecen, pp. 349-353.
- KOZMA G. – PÉNZES J. – MOLNÁR E.** (2012): A sportlétesítmények elhelyezkedésének térbeli fejlődése a magyarországi megyei jogú városokban. *Településföldrajzi Közlemények*, 1. évf. 1. sz, pp. 48-62.
- KOZMA G. – PÉNZES J. – MOLNÁR E.** (2016): Spatial development of sports facilities in Hungarian cities of county rank. *Bulletin of Geography, Socio-economic Series*, 31, pp. 37-44.
- LAMB, K.E. – FERGUSON, N.S. – WANG, Y. – OGILVIE, D. – ELLAWAY, A.** (2010): Distribution of physical activity facilities in Scotland by small area measures of deprivation and urbanicity. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7, 76.
- NEWSOME, T.H. – COMER, J.C.** (2000): Changing Intra-Urban Location Patterns of Major League Sports Facilities. *Professional Geographer*, 52(1) pp. 105-120.
- O'REILLY, N. – BERGER, I.E. – HERNANDEZ, T. – PARENT, M.M. – SÉGUIN, B.** (2015): Urban sportscapes: An environmental deterministic perspective on the

management of youth sport participation. Sport Management Review, 18(2), pp. 291-307.

RÁTHONYI-ODOR K. – BORBÉLY A. (2017): Sport-finanszírozás-eredményesség? Testnevelés, sport, tudomány, 2(1-2), pp. 67-72.

THORNLEY, A. (2002): Urban regeneration and sports stadia. European Planning Studies, 10(7), pp. 813-818.

VÁCZI P. – BODA E. – HERPAINÉ LAKÓ J. – MÜLLER A. (2017): A Tao rendszer hatásainak felmérése a magyar kosárlabda csapatoknál. Testnevelés, sport, tudomány, 2(1-2), pp. 79-82.